

"הַשְׂרַח הַחֲלָבִי" לַתּוֹרָה

תרגום התורה לערבית-יהודית שבפי יהודי ארם-צובא (חלב)

ספר בראשית
פרשת וישב

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)
תל-אביב תשס"ו – 2005

© כל הזכויות שמורות למרכז העולמי למורשת יהדות ארם צובא (חלב) המבקש לצטט מהספר

רשאי לעשות כן, בתנאי שיציין את שם הספר, ואת שם המוסד שהוציאו לאור:

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם צובא (חלב)

5408

י"ט

ה

4

עמד והוודא אלשמש ואלקמור וידעסר כוואכיב סגדן לי:
 10. ויספר - וחכא אלא אבו ואלא אכוותו וזאם פי אבו
 וקאל לו איש ליחלם הדא אלדי חלימית אנכאן גאיי נייני
 אנא ואימך ואכוותך ליניסגוד לך על ארץ: 11. ויקנאו -
 וגרו מינו אכוותו ואבו ודפיץ אלא אלכלאם: 12. וילכו -
 ומציו אכוותו לידעו אלא גנאם אבוהון פי שכם:
 13. ויאמר - וקאל ישראל אלא יוסף הוולא אכוותך רעין
 פי שכם תעא ואבעתך אליהון וקאל לו הוודאנני:
 14. ויאמר - וקאל לו מצי הלן נצור אלא סלם אכוותך
 ואלא סלם אלגנאם ורדילי גוואב ובעתהו מן סהלית
 חברון ואינא לסכם: 15. וימצאוהו - ווגדוהו רגול והוודא
 תאריה פיל חקליה וסאלו אלרגול קאיילא איש תפאתיס:
 16. ויאמר - וקאל אלא אכוותי אנא מפתיש כאביר הלן
 לי ויץ הימה רעין: 17. ויאמר - וקאל אלרגול ריחלו מן
 הינא איך סמיעית קאיילין נמצי לדותן ומיצי יוסף וזרא
 אכוותו ווגדוהו פי דותן: 18. ויראו - ונצרו אלו מן בעיר
 ומן קבל יקרב אליהון ותחאיילו עאליה ליקיתלו:
 19. ויאמרו - וקאלו רגאל אלא אבו הוודא צאחיב
 ליחלמאת הדא אינא: 20. ועתה - והלן תעו וניקתלו
 ונירמי פי האדיר מן אלגביב ונקול וחסיה רדיה אכלתו
 ונגצור איש יכונ חלמאתו: 21. וישמע - וסימיע ראובן
 וכלצו מן ידיהון וקאל לם נקתלו כאליץ: 22. ויאמר -
 וקאל אליהון ראובן לא תספכו דם רמו אלו אלא אלגביב
 הדא אלדי פיל בר ויד לא תמידו פי לאגל כלץ אלו מן
 ידיהון לירגעו אלא אבו: 23. ויחי - וכאן כאלדי אינא
 יוסף אלא אכוותו וסלח אלא יוסף אלא בתוניתו אלא
 כתוניית ליסכראמיה אלדי עליה: 24. ויקחהו - ואכדו
 ורמו אלו ליגביב ואלגביב פאריג ליס פי מא: 25. וישבו -
 וגלסו ליכלו סועאם ורפעו עיונהון ונצרו והוודא קפל

ממסדקה: 37. ויפת - ופת שמלה ותצלסן עוזו שאל
 מן וסעית נהר אלפרה: 38. ויפת - ופת שאל ותצלסן
 עוזו בעל תן איבין עכבור: 39. ויפת - ופת בעל תן
 איבין עכבור ותצלסן עוזו הדר ואישים קדייתו פנו
 ואישים זונתו מהיטבאל כינית מסדר בינית מוחביס והבו:
 40. ואלה - והדולי איסמי סגיק עשו לאנהוייפתן
 לשכנאתם פי איסמיהון סגיק תסנע סגיק כלזה סגיק יתנו:
 41. אלוף - סגיק אהליכמה סגיק אלה סגיק סינה
 42. אלוף - סגיק קנו סגיק חיסן סגיק מבציר: 43. אלוף -
 סגיק מניאל סגיק עירם ודולי סגיק ארום לשכליסדהון
 פי ארץ מלכחון הוא עשו אבו ארום:

לו

ויסב - וגלס יעקוב פי ארץ מסאכין אבו פי ארץ כנען:
 2. אלה - הדולי תווליד יעקוב יוסף ך סכתעסר סניה כאן
 ראעי מע אכוותו פיל גנאם והוא מתראבי מע בנן בלהה
 ומע בנן זלפה נסוהאן אבו וגאב יוסף אלא סניעיתוהון
 רדייה אלו אבוהון: 3. וישראל - וישראל חאב אלא יוסף
 מן גמיע בנינו איך איבין כתיארייה הוא לו וציניע לו
 כתונייה מכארמיה: 4. ויראו - ונצרו אכוותו איך אלו תב
 אבוהון מן גמיע אכוותו וכנצו אלו ולם יגיעו יכלמו מעו
 ליסלאם: 6. ויחלם - ויחלם יוסף חלאם וכבר לאכוותו
 ועווצו אלו ליביגצו אלו: 8. ויאמר - וקאל אליהון סמעו
 הלן ליחלמם הדא אלדי חלימית: 7. והנה - והוודא
 נחנא מבווקין בקאת פי ועס אלחקליה והוודא קמית בקתי
 ואיצה נתצבית והוודא תתואסוהא בקתכון וסגרו לבקתי:
 8. ויאמרו - וקאלו לו אכוותו אנכאן תצלסון תתצלסון
 עלינא אנכאן חיכים תחכום פינא ועווצו עמד ליביגצו אלו
 עלא חלמאתו ועלא כלאמו: 9. ויחלם - ויחלם עמד
 חלאם אביר וחכא אלו לאכוותו וקאל הוודא חלימית חלאם

הצאן. 3. כתנת - 3. כתוניית, וכן להלן. על מוצא המילה שבערכית
 והדדיות חסריות מארסית ומעברית, ראה בפירוט אבישור 1989, עמ'
 142-149, וכיחוד בהערה 41. ססיפ - 3. כתרומנו, ואילו 3. סמריית -
 מילה נרדפת. 19. ונצי - ונצי אפי, וכן 3. 3. נעם - כן. 14. סעמק - 3.
 מל - מילה נרדפת. 21. סבצו נפשו - נכנז ספית, ובמילה נרדפת אחרת
 3. ניקתלו בת.

97. מרחבות הנור - מן מרחבות סעל נור מרת, וכן 3. 39. פי חב -
 סצורף חוהב, וכן 3. בעקבות תיא (מצרף חבא).

לו

2. נער - גול, וכן 3: איתרבא - גול, בעקבות תיא (רבי, מרבי, ראה
 שפרבר 1959, ברך א עמ' 81) וכן אברזם בן הרסכר: נאשיא מרביא
 - מתגול ומתגבר (עמ' קלד) וראה רדיק: ויה מתגול עמדם כשדה חרעם

ויראו והנה ארחת ושמעאלים
באה מגלעד וגמליהם נשאים
נכאת וצרי ולט הולכים
ט להוריד מצרימה: ויאמר
יהודה אל-אחיו מה-בצע
כי נהרג את-אחינו וכפינו
כ את-דמיו: לכו ונמכרו
לשמעאלים וידנו אל-תהי-
כו כי-אחינו בשרנו הוא
כח וישמעו אחיו: ויעברו אנשים
מדינים סחרים וימשכו ויעלו
את-יוסף מן-הבור וימכרו
את-יוסף לשמעאלים
בעשרים כסף וביאו את-יוסף
כט מצרימה: וישב ראובן אל-
הבור והנה אין-יוסף בבור
ל ויקרע את-בגדיו: וישב אל-
אחיו ויאמר הילד איננו ואני
לא אנה אני-בא: ויקחו את-כתנת
יוסף וישחטו שעיר עזים
ויטבלו את-הכתנת בדם:
ז וישלחו את-כתנת הפסים
ויביאו אל-אביהם ויאמרו
זאת מצאנו הס-נא הכתנת
זכ בנה הוא אם-לא: וימיר
ויאמר כתנת בני חיה רעה
אכלתהו טרף טרף יוסף:
ח ויקרע יעקב שמלתיו וישם
שק במתניו ויתאבל על-בנו
יז ימים רבים: ויקמו כל-בניו

וכל-בנותיו לנחמו וימאן
להתנחם ויאמר כי-ארד אל-
בני אבל שאלה ויבך אתו
ל אביו: והמדינים מכרו אתו
אל-מצרים לפוטופר סרים
פרעה שר הטבחים:
לחא ויהי בעת ההוא וירד יהודה
מאת אחיו ויט עד-איש
כ ערלמי ושמו חודה: וירא-שם
יהודה בת-איש כנעני ושמו
ג שוע וקחה ויבא אליה: ותהר
ותלד בן ויקרא את-שמו ער:
ד ותהר עוד ותלד בן ויקרא
ה את-שמו אונן: ותסף עוד
ותלד בן ויקרא את-שמו
שלה והיה בכזיב בלדתה אותו:
ו ויקח יהודה אשה לער בכור
ז ושמה תמר: ויהי ער בכור
ח יהודה רע בעיני יהוה וימתהו
ח יהוה: ויאמר יהודה לאונן בא
אל-אשת אחיך ובס אתה
ט והקם זרע לאחיק: וירע אונן
כי לא לו יהיה הזרע והיה אם-
כא אל-אשת אחיו ושחת
ארצה לבלתי נתן-זרע לאחיו:
י וירע בעיני יהוה אשר עשה
יא וימת גם-אותו: ויאמר יהודה
לתמר כלתו שבי אלמנה בית-
אביך עד-יגדל שלה בני כי

אמר פן-ימות גם-הוא כאחיו
ותלך תמר ותשב בית אביה:
יז וירבו הימים ותמת בת-שוע
אשת-יהודה וינחם יהודה
ויעל על-גזו צאנו הוא וחודה
יח רעהו הערלמי תמנתה: ויגד
לתמר לאמר הנה חמיק עליה
יט תמנתה לגז צאנו: ותסר בגדי
אלמנותה מעליה ותכס בצעיף
ותתעלף ותשב בפתח עינים
אשר על-דרך תמנתה כי
ראתה כי-גדל שלה והוא לא-
ס נתנה לו לאשה: ויראה יהודה
ויחשבה לזונה כי כסתה פניה:
ס ויט אליה אל-הדרך ויאמר
הכה-נא אבוא אליך כי לא
ידע כי כלתו הוא ותאמר מה-
ח תתן-לי כי תבוא אלי: ויאמר
אנכי אשלח גדי-עזים מן-
הצאן ותאמר אם-תתן ערבון
יז עד שלחה: ויאמר מה הערבון
אשר אתן-לך ותאמר חתמה
ופתילה ומטה אשר בידך
ותתן-לה ויבא אליה ותהר
יט לו: ותקם ותלך ותסר
צעמפה מעליה ותלבש בגדי
כ אלמנותה: וישלח יהודה את-
גדי העזים ביד רעהו הערלמי
לקחת הערבון מיד האשה
כא ולא מצאה: וישאל את-אנשי

8. ויקח - ואבד יהודה אמרה לער בכרו ואיסמהא תמר:
7. וידי - וכאן ער בכיר יהודה ראוי פי חצרות אללה
ומוותו אללה: 8. ויאמר - וקאל יהודה לאונן רכול אלא
זוגית אבך וסלימהא ותבית נסל לאכון: 9. וידע - ועדיף
אונן אין לם לו יכון נסל ויכון אנכאן איגא אלא זוגית אבך
ויתליף טריקו על ארץ ליליס יעסי נסל לאכון: 10. וירע -
ויעיב פי חצרות אללה אלדי ציניע ומוות איצא אלו:
11. ויאמר - וקאל יהודה לתמר כנתו גליסי ארמליה בית
אבוכי חיתא יכבר סלה בני אין קאל לילא ימות איצא הוא
כי אכונתו ומציית תמר וגלסית בית אבוהא: 12. וירבו -
וכתרו אללאים ומתית ביתית שוע זוגית יהודה ותסלא
יהודה וסיליע עלא גאז גנאמו הוא וחידה רפיקו אלעדולמי
לתמנת: 13. ויגר - ותכבר לתמר קאילא הוורא המוויך
טליע לתמנת ליניו גנאמו: 14. ותסר - וזולית אתיאב
ואו רימליתא מן עליהא ותגסית פיל יזאר ולתאפית
וגלסת פי מפרק טיריק אלדי עלא דריק לתמנת אין נצרת
אין כיבד סלה ודיא לם אנעסט לו לל אמרה: 15. ויראח
- ונצרהא יהודה וחסכהא ליחנייה אין גאסית וגהא:
16. ויש - ומל אליהא אלא אלסדיק וקאל תהאיירי הלאן
אני אליכי אין לם עיריף אין כנתו היא וקאלית איש תעסי
לי אין תיגי אליי: 17. ויאמר - וקאל אנא אבעת גירי
מאעז מן אלגנאם וקאלית אנכאן תעסי רהן חיתא בעותך:
18. ויאמר - וקאל איש אלרזן אלדי מעסי ליכי וקאלית
כתמך ותרמך ועצייתך אלדי פי ידך ועטא ליהא ואיגא
אליהא וחבלית לו: 19. ותקם - וקמית ומציית וזאולית
יורהא מן עליהא ולבסית אתיאב רימליתא: 20. וישלח
- ובעת יהודה אלא גירי מאעז פי יד רפיקו אלעדולמי
ליאכוד אלרזן מן יד אלאמרה ולם וגרהא: 21. וישאל -
וסאל אלא ארגל מכנהא קאילא וזין מהיידא היא פי טיריק

אלערב גאייה מן גלעד וגמלהן מחמלין שמע וטריק
ובלוט מציין ליניולו למצר: 26. ויאמר - וקאל יהודה
אלא אכונתו איש טמע אין נקתול אלא אכונא תגסי אלא
דמו: 27. לבו - תעו ונביעו לל ערב ודינא לא תכון פי
אין אכונא לחמנא הוא וסמעו מינו אכונתו: 28. ויעברו -
ופתו ארגל מדינים תיגאר וסחבו וסלעו אלא יוסף מן
אלגיב וכעו אלא יוסף לל ערב פי עשרין פיצה וגאבו אלא
יוסף למצר: 29. וישב - וריגיע ראובן אלא ואלחבסו
אלגיב והוורא לים יוסף פיל גיב ושק אלא אתיאבה
30. וישב - וריגיע אלא אכונתו וקאל אלולאד לישו ואנא
וין אנא גאייה: 31. ויקחו - ואכוד אלא כתוניית יוסף
ודבתו עתות מאעז וגטסו אלא אלכתונייה פיל דם:
32. וישלחו - ובעתו אלא אלכתונייה לימבראמיה וגאבו
אלא אכונתו וקאלו הארי וגידנא תקיק הלאן כתוניית בנך
היא אנכאן לם: 33. ויפירה - והקקאה וקאל כתוניית בני
וחסיה רדייה אכלתו בטף אנכספ יוסף: 34. ויקרע - ושק
יעקוב אתיאבו וגעל כיש פי חקוזה וחזק עלא בנו איאם
כתירין: 35. ויקמו - וקמו גמיע בנינו וגמיע כנאנו ליסלו
ומארד ליתסלא וקאל אין אנויל אלא בני חזין לל קבר
וביכי עאליה אבו: 36. והמדנים - ואלמדנים בעו אלא
אלמצר לפוטיפר תוואסי פרעון ראיס אלגלידין:

לח

1. ויחי - וכאן פי דאליך אלוקת וגזיל יהודה מן ענר
אכונתו ומד חיתא רגול אלעדולמי ואסמו חירה: 2. וירא
- ונצר תם יהודה בינית רגול כנעני ואסמו שוע ואברהא
ואיגא אליהא: 3. ותחר - ותבלית חולדת איבין וסמא
אלא סמו עד: 4. ותחר - ותבלית עאר חולדת איבין
וסמית אלא סמו אונן: 5. ותסף - ועוודית עאר חולדת
איבין וסמית אלא סמו סלה וכאן פי כזיב פי ולדתא אלו:

לח

ואתגבית ביל אייר ותלפלות: 3. ותגאסית פיל סלפאח ותלפסית -
ותבסתה ברעלה וכיסתה את פניה (מלבד עיניה) וראה רש"י: כסתה פניה,
שלא יכיר בה. וכן ראב"ע: טעמו, שהסתירה פניה ורד"ק: כסתה פניה
בצעיף כדי שלא יכיר יהודה. תרגומט וכן 3 תרגמו צעיף - תאר/אזור,
שהוא בגד המכסה את כל הגוף. ראה עליו בפירושו דוד 1846, עמ' 24-46
לי 1938, עמ' 319-338; מאיר 1969, עמ' 70-74; מרסורשטין 1954, עמ'
1-11; אבישור 1991, עמ' 27-39. 2 תרגם "סלפאח", שהוא רעלת שחורה
אדומה שניתן לעסוק בה את הראש, והיא יודעת וסשתפלת, וניתן לחללות
את שוליה ולכפות בה את הפנים כולל האף עד העיניים, והיא בשימוש,
בשם ות, בסוריה ובעיראק עד יסטו גם בקרב היהודים, אך בעיקר בקרב
הערבים. 16. חבה נא - בוא, וכן 3: תראיירי - חיבוני. 21. הקדשה

26. מה כצע - 3: איש טמע סאל גיסתפיד - מה כצע סמון הוא לנו
לתועלת, כתיא (מה סמון נתנו לנו). 3: איש פאידיה - מה תועלת.
27. לישמעאלים - לערבים, וכן 3, ושניהם כעקבות תיא לערבים.
וישמעון - 3: וקבלו - וקיבלו. 28. כסף - 3: קרס - נדס. 3: סותקאל
פוצא - שקל כסף. 31. שער - עתות - 3: עתוד. 33. שרף שרף -
נחשף, נגול, וכן 3, אך 3 תרגם במדויק: פרס אפרם.

לח

9. רחוק - ושיחת ורכו, וכן 3. כתיא וסמבל אורחיה, וכן רש"י: אסמ
סבילת, וראה צוקר 1959, עמ' 341. 3: ויתליף נסלו - ושיחת דעו. וראה
ראב"ע: חית משיחת זרע הקרי. 12. גזי - 3: גאזין - גזי.
14. ותבס בצעיף ותתעלה - ותבסתה באזור ותתעטפת, ומען זה 3:

מקמה לאמר איה הקדשה
הוא בעינים על-הדרך ואמרו
לא-היתה בזה קדשה:
וישב אל-יהודה ואמר לא
מצאתיה וגם אנשי המקום
אמרו לא-היתה בזה קדשה:
ויאמר יהודה תקח-לה פן
נהיה לבז הזה שלחתי הגוי
הזה ואתה לא מצאתה: והיו
כמשלש חדשים ויגר ליהודה
לאמר זנתה תמר כלתה וגם
הנה הרה לזנונים ויאמר
יהודה הוציאוה ותשרף: הוא
מוצאת והיא שלחה אל-
חמיה לאמר לאיש אשר-אלה
לו אנכי הרה ותאמר הס-
נא למי החתמת והפתילים
והמטה האלה: ויכר יהודה
ויאמר צדקה ממני כי-על-כן
לא-נתתיה לשלה בני ולא-
יסף עוד לדעתה: והיו בעת
לדתה והנה תאומים בבטנה:
והיו בלדתה ותני-יד ותקח
המולדת ותקשר על-ידו שני
לאמר זה יצא ראשונה: והיו
כמשיב ידו והנה יצא אחיו
ותאמר מה-פרצת עליה פרץ
ויקרא שמו פרץ: ואחר יצא
אחיו אשר על-ידו השני
ויקרא שמו זרח:

לכא
חסיש

ויסוף הורד מצרימה ס
ויקנהו פוטיפר סרים פרעה
שר הטבחים איש מצרי מיד
הישמעאלים אשר הורדהו
כ שמה: והיו יהוה את-יוסף
והיו איש מצליח והיו בבית
ג אדניו המצרי: וירא אדניו כי
יהוה אתו וכל אשר-הוא עשה
ד יהוה מצליח בידו: וימצא
יוסף חן בעיניו וישרת אתו
ויפקדהו על-ביתו וכל-יש-לו
ה נתן בידו: והיו מאז הפקיד
אתו בביתו ועל כל-אשר יש-
לו ויברך יהוה את-בית המצרי
בגלל יוסף והיו פרסת יהוה
בכל-אשר יש-לו בבית
ו בשדה: ויעזב כל-אשר-לו
ביד-יוסף ולא-ידע אתו
מאומה כי אם-הלחם אשר-
הוא אוכל והיו יוסף ופח-
ז תאר ופח מראה: והיו אחר
הדברים האלה ותשא אשת-
אדניו את-עיניה אל-יוסף
ח ותאמר שכבה עמי: ומאן
ויאמר אל-אשת אדניו הן
אדני לא-ידע אתי מה-בבית
וכל אשר-יש-לו נתן בידי:
ט אינני גדול בבית הזה ממני
ולא-חשך ממני מאומה כי
אם-אותך באשר את-אשתי

ואין אעשה הרעה הגולה
הזאת וחטאתי לאלהים: והיו
כדברה אל-יוסף יום | יום
ולא-שמע אליה לשכב אצלה
א להיות עמה: והיו כהיום הזה
ויבא הביתה לעשות מלאכתו
ואין איש מאנשי הבית שם
ב בבית: ותתפשהו בבגדו לאמר
שכבה עמי ויעזב בגדו בידה
ג וינס ויצא החוצה: והיו
ס ראותה כי-עזב בגדו בידה
ד וינס החוצה: ותקרא לאנשי
ביתה ותאמר להם לאמר ראו
הביא לנו איש עברי לצחק בנו
בא אליו לשכב עמי ואקרא
ס בקול גדול: והיו כשמעו כי-
הדימתו קולי ואקרא ויעזב
בגדו אצלי וינס ויצא החוצה:
ס ותנח בגדו אצלה עד-בוא
ד אדניו אל-ביתו: ותדבר אליו
כדברים האלה לאמר בא-אליו
העבד העברי אשר-הבאת לנו
לצחק בי: והיו כהיומי קולי
וואקרא ויעזב בגדו אצלי וינס
ט החוצה: והיו כשמע אדניו
את-דברי אשתו אשר דברה
אליו לאמר כדברים האלה
כ עשה לי עבדה ויחר אפו: ויקח
אדני יוסף אותו ויתגהו אל-
בית הסחר מקום אשר-אסורי

אלדי מוונד לו פיל בית ופיל חקליה: 8. ויעזב - ותרך
גמיע אלדי לו פי יד יוסף ולם יעריף מעו שאי פלאכין
אלטועאם אלדי הוא אכיל וכאן יוסף חסין צורה וחסין
אלמנצור: 7. ויחי - וכאן בעד אלכלם הדולי ורפעיית
זוגית אסתאדו אלא עיונהא אלא יוסף וקאלית סגיע מעי:
8. ויפאן - ומראד וקאל אלא זוגית אסתאדו הוודא סידי
לם יעריף מעי איס פיל בית וגמיע מוונד לו סלם פי ידי:
9. איננו - ליסד עצים פיל בית הוא אבתו מיני ולם מנע
מיני שאי פלאכין ליכי פי אלדי אינתי זוגתו וביך אענע
אלדאדייה אלעצמייה הארי ואכסה קידם אלרב:
10. ויחי - וכאן כיתבלימחא אלא יוסף יום ולם סימיע
אליהא ליסגיע ליזקה ליכך מעהא: 11. ויחי - וכאן כל
יום הוא ואינא לל בית ליצנע צניעתו וליס רגול מן ארגל
אלבית תם פיל בת: 12. ותתפשהו - ומסכתו פי תובו
קאיילא סגיע מעי ותרך תובו פי ידה ותרב וברג לברא:
13. ויחי - וכאן כינצורהא אין תרך תובו פי ידה והראב
לברא: 14. ותקרא - ונאדיית לארגל ביתה וקאלית ליהון
קאיילא נציר גאב לינא רגול יהודי ליתמצבר סינא אינא
אלי ליסגיע מעי ונאדיית פי צוט עצים: 15. ויחי - וכאן
כיסמטנו אין רפעת צוסי ונאדיית ותרך תובו ליזקי ותרב
וברג לברא: 16. ותנח - וחסיית תובו ליזקא חיתא מגי
אסתאדו אלא ביתה: 17. ותדבר - וכלמית אליה כי כאלם
הדולי קאיילא אינא אלי אלעבר אליהודי אלדי גיבית
לינא ליתמצבר פי: 18. ויחי - וכאן כירפעי צוסי ונאדיית
וטרך תובו ליזקי ותרב לברא: 19. ויחי - וכאן כיסמוע
אסתאדו אלא כלם זוגתו אלדי כלמית אליה קאיילא כי
כאלם הדולי ציניע לי עכוד ושתאר געכו: 20. ויקח -
ואבר אסתאד יוסף אלו וגעלו אלא בית אלחבס מכאן אלדי

על אלטריק וקאלו לם כאנית הינא מהיירא ליונא
22. וישב - וריגיע אלא יהודה וקאל לם וגדתהא ואיצא
ארגל אלמכאן קאלו לם כאנית הינא מהיירא ליונא:
23. ויאמר - וקאל יהודה תאכוד ליהא לילא נסיד ליל
בהדליה הוודא בעת אלגדי הדא ואנתא לם וגדתהא:
24. ויחי - וכאן כי מיקדד תלת שחור ותכבר ליהודה
קאיילא זנית תמר כנתך ואיצא הוודה תבליה ליונא וקאל
יהודה סלעוהא ותחתריק: 25. היא סלעה והיא בעתית
אלא חסוהא קאיילא לדגול אלדי הדולי לו אנא תבליה
וקאלית חקיק הלאן למין אלכאמים ואלחראם ואלעצמיה
הדולי: 26. ויבר - וחקק יהודה וקאל תחקיק מיני אין על
דאליך לם עסיתהא לשלה בני ולם עוזף עאד ליערפהא:
27. ויחי - וכאן פי וקת ולדתהא והוודא תום פי בסנה:
28. ויחי - וכאן פי ולדתהא ומד יד ואכזיית אלדאיה
ורבסית עלא ידו כיס קרמיז הדא כרג אוולני: 29. ויחי -
וכאן לם רגע ידו והוודא כרג אבו וקאלית איס קוית עליך
קווייה וסמא סמו פרץ: 30. ואחר - ובעד כרג אבו אלדי
עלא ידו כיס קרמיז וסמא סמו זרת:

לם

1. ויוסף תנזאל למצר ושתרא פוסיפר תוואסי פרעון
ראייס גלידין רגול מצרי מיד אלעורב אלדי נזאלו תם:
2. ויחי - וכאן אללה פי עון יוסף וכאן רגול מיאסר וכאן
פי בית אסתאדו אלמצרי: 3. וירא - ונצר אסתאדו אין
אללה מעו וגמיע אלדי הוא צאגיע אללה מיאסיד פי ידה:
4. וימצא - ווגיד יוסף חץ פי חצרתו וכראם אלו ווכלו עלא
ביתו וגמיע מוונד לו סלם פי ידה: 5. ויחי - וכאן מן חן
ווכל אלו פי ביתו ועלא גמיע אלדי מוונד לו וברך אללה
אלא בית אלמצרי פי סבב יוסף וכאן ברכית אללה פי גמיע

חוקת עליך חוק, כפידוש רשי.

לם

1. פייס - 3. מואסי. וישמעאלים - אלעורב, כתיא (ערבא), 9. גדול -
3. כיכר - נרדסית, לאחיים - לפני האחים, כתיא (קדם ה'), 14. עברי
- 3. עבראני, וכן: פסק 17, 16.

- המומנת לזנות, וכן 3, וכן בפסק 22, 25. ויחי - 1. האסליה יא
חיבליה - ויחי או מעהרת, חפתיים - וכן לעיל פסק 16, האלדאם:
השמיכות, ראה ברתלמי 1936, עמ' 154. ונתקדם תרגום שושיפא,
ורשי פירוש: שמלת, ותרמבין הקשה על פירוש זה, שושיפא הוא כנר כמות
בלשון, ראה פוקלוק 1990, עמ' 542, 29. מה פירשת עליך פירץ - מה

הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים וַיְהִי־שָׁם בְּבֵית
 א הַסֵּהֶר: וַיְהִי יְהוָה אֶת־יוֹסֵף
 וַיֵּט אֵלָיו חֶסֶד וַיִּתֵּן חֵן בְּעֵינָיו
 ב שֶׁר בֵּית־הַסֵּהֶר: וַיִּתֵּן שֶׁר
 בֵּית־הַסֵּהֶר בְּיַד־יוֹסֵף אֶת
 כָּל־הָאֲסוּרִים אֲשֶׁר בְּבֵית
 הַסֵּהֶר וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר עֲשִׂים
 ג שָׁם הוּא הָיָה עֹשֶׂה: אֵין וְשֶׁר
 בֵּית־הַסֵּהֶר רָאָה אֶת־כָּל־
 מַאֲמָה בְּיָדוֹ בְּאֲשֶׁר יְהוָה
 אֹתוֹ וְאֲשֶׁר־הוּא עֹשֶׂה יְהוָה
 מַצְלִיחַ:

מא ^{שביעי} וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
 חֲטָאֵי מִשְׁקָה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם
 וְהָאֵפָה לְאֲדֹנֵיהֶם לְמֶלֶךְ
 ב מִצְרַיִם: וַיִּקְצֹף פְּרַעֲהַ עַל
 שְׁנֵי סֹדִיסָיו עַל שֶׁר הַמִּשְׁקִים
 ג וְעַל שֶׁר הָאוֹפִים: וַיִּתֵּן אֹתָם
 בְּמִשְׁמֶר בֵּית שֶׁר הַטְּבָחִים אֶל־
 בֵּית הַסֵּהֶר מִקוֹם אֲשֶׁר יוֹסֵף
 ד אֲסוּר שָׁם: וַיִּפְקֹד שֶׁר הַטְּבָחִים
 אֶת־יוֹסֵף אֹתָם וַיְשִׁירֵם אֹתָם
 ה וַיְהִיו יָמִים בְּמִשְׁמֶר: וַיַּחְלְמוּ
 חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלֹמוֹ
 בְּלִילָה אֶחָד אִישׁ כַּפְתָּרוֹן
 חֲלֹמוֹ הַמִּשְׁקָה וְהָאֵפָה אֲשֶׁר
 ו לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם אֲשֶׁר אֲסוּרִים
 בְּבֵית הַסֵּהֶר: וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם
 יוֹסֵף בְּבֹקֶר וַיֵּרָא אֹתָם וַהֲנִם

ז וַעֲפֹס: וַיִּשְׁאַל אֶת־סֹדִיסֵי
 פְּרַעֲהַ אֲשֶׁר אֹתוֹ בְּמִשְׁמֶר בֵּית
 אֲדֹנָיו לֵאמֹר מִדּוּעַ פְּנוּכֶם
 ח רַעִים הַיּוֹם: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
 חֲלוֹם חֲלַמְנוּ וּפְתֹר אֵין אֹתוֹ
 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא
 לֵאלֹהִים פְּתָרִים סִפְרוּ־נָא
 ט לִי: וַיִּסְפֹּר שֶׁר־הַמִּשְׁקִים אֶת־
 חֲלֹמוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ בַּחֲלוֹמִי
 י וַהֲנִי־גִפֵּן לִפְנֵי: וּבְגִפֵּן שְׁלֹשָׁה
 שָׁרִיגִם וְהוּא כַּפְרָחַת עֲלֵתָה
 נִצָּה הַבְּשִׁילוֹ אֲשַׁכְּלֵתִיהָ
 יא עֲנָבִים: וְכֹס פְּרַעֲהַ בְּיָדוֹ וַאֲקַח
 אֶת־הָעֲנָבִים וְאֶשְׁחַט אֹתָם
 אֶל־כּוֹס פְּרַעֲהַ וְאִתָּן אֶת־
 יב הַכּוֹס עַל־כֶּף פְּרַעֲהַ: וַיֹּאמֶר
 לוֹ יוֹסֵף זֶה פְּתָרְטִי שְׁלֹשֶׁת
 הַשָּׁרִיגִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם:
 יג בְּעוֹד וְשְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא
 פְּרַעֲהַ אֶת־רֹאשׁוֹ וְהִשְׁיבָהּ
 עַל־כִּנּוֹ וְנָתַת כּוֹס־פְּרַעֲהַ בְּיָדוֹ
 כַּמִּשְׁפָּט הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיִיתָ
 יד מִשְׁקָהוּ: כִּי אִם־זָכַרְתִּי אֹתָהּ
 כָּאֲשֶׁר יֵטֵב לָךְ וְעֲשִׂית־נָא
 עֲמִידִי חֶסֶד וְהִזְכַּרְתִּי אֶל־
 פְּרַעֲהַ וְהוֹצֵאתִנִי מִן־הַבֵּית
 טו הַזֶּה: כִּי־גִנַּב גִּנַּבְתִּי מֵאֶרֶץ
 הָעִבְרִים וְגַם־פָּה לֹא־עָשִׂיתִי
 מֵאֲמָה כִּי־שָׁמוּ אֹתִי בְּבוֹד:
 טז וַיֵּרָא שֶׁר־הָאוֹפִים כִּי טוֹב פְּתֹרִי

וַיֹּאמֶר אֶל־יוֹסֵף אֶף־אֲנִי
 בַּחֲלוֹמִי וַהֲנִי שְׁלֹשָׁה סָלִי חֹרִי
 ז עַל־רֹאשִׁי: וּבִסֵּל הָעֲלִיזוֹן מִכָּל
 מֵאֵכֶל פְּרַעֲהַ מַעֲשֶׂה אֵפָה
 וְהָעוֹף אֵכֶל אֹתָם מִן־הַסֵּל
 ח מֵעַל רֹאשִׁי: וַיַּעַן יוֹסֵף וַיֹּאמֶר
 זֶה פְּתָרְטִי שְׁלֹשֶׁת הַסֵּלִים
 ט שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם: בְּעוֹד וְ
 שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פְּרַעֲהַ אֶת־
 רֹאשׁוֹ מֵעֲלֵיהָ וְתִלָּה אוֹתָהּ
 עַל־עֵץ וְאֵכֶל הָעוֹף אֶת־בְּשָׂרָהּ
 כ מֵעֲלֵיהָ: וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
 יום הַלֵּדָת אֶת־פְּרַעֲהַ וַיַּעַשׂ
 מִשְׁתֶּה לְכָל־עֲבָדָיו וַיִּשָּׂא
 אֶת־רֹאשׁוֹ שֶׁר הַמִּשְׁקִים וְאֶת־
 רֹאשׁ שֶׁר הָאוֹפִים בְּתוֹךְ עֲבָדָיו:
 כא וַיֵּשֶׁב אֶת־שֶׁר הַמִּשְׁקִים עַל־
 מִשְׁקָהוּ וַיִּתֵּן הַכּוֹס עַל־כֶּף
 כב פְּרַעֲהַ: וְאֵת שֶׁר הָאוֹפִים תִּלָּה
 כג כָּאֲשֶׁר פָּתַר לָהֶם יוֹסֵף: וְלֹא־
 זָכַר שֶׁר־הַמִּשְׁקִים אֶת־יוֹסֵף
 וַיִּשְׁכַּחְהוּ:

מא ^{מקץ} וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְרַעֲהַ
 חָלַם וַהֲנִי עֹמֵד עַל־הָיָר:
 ב וַהֲנִי מִן־הָיָר עֹלֵת שֶׁבַע
 פָּרוֹת יָפוֹת מְרֹאָה וּבְרִיאוֹת
 ג בָּשָׂר וְתִרְעִינָה בְּאַחוּ: וַהֲנִי
 שֶׁבַע פָּרוֹת אַחֲרוֹת עֲלוֹת
 אַחֲרֵיהֶן מִן־הָיָר רַעוֹת מְרֹאָה

וגעלת אלא אלכאס עלא כף פרעון: 12. ויאמר - וקל לו יוסף הדא תפסירו תלת דוורד תלאת איהא הימה: 13. בעוד - פי עד תלת איהא ירפע פרעון אלא ראסך וידגער עלא מרכז ותגעל כס פרעון פי ידו כי חיכים אלאולאני אלדי כינית סקא: 14. פי - סלאכין דכירני מעך כאלדי יחסן לך ותצנע הלן מעי פצל ותרכירני אלא פרעון ותכרגני מן אלבית הדא: 15. כי - אין סרק גסרקת מן ארץ אליהו ואיצא הינה למ צניעית שאי אין געלו אלי פיל תבס: 16. וירא - ונצר ראייס אלכיבון אין חסין פסר וקאל אלא יוסף איצא אנא פילאמי והוודא תלת סבאק ביך עלא ראסי: 17. ובסל - ופי סבק אלפוקאני מן גמיע מאכול פרעון צניעית כאכו ואלסיר אכיל ליהון מן סבק מן עלא ראסי: 18. ויען - ונוב יוסף וקאל הדא תפסירו תלת סבאק תלאת איהא הימה: 19. בעוד - פי עאד תלאת איהא ירפע פרעון אלא ראסך מן עליך ויצלוב אלך עלא אלכזוק ויכול אלסיר אלא לחמך מן עליך: 20. ויחי - וכאן פי יום אלתאליית יום אוולדיה פרעון וציניע צייסיה לגמיע עבירו ורפע אלא ראס ראייס אלסקין ואלא ראס ראייז כיבון פי וצט עבירו: 21. וישב - ורגע אלא ראייס אלסקין עלא סקו וגעל אלכאס עלא כאף פרעון: 22. ואת - ואלא ראייס כיבון צלב כאלדי פסר ליהון יוסף: 23. ולא - ולם זכר ראייס אלסקין אלא יוסף וניס:

מא

1. ויחי - וכאן מן חד סנתין זמאן ופרעון חילים והוודא מקו ואקיף עלא בחר ניל: 2. וחנה - והוודא מן בחר ניל סלעת סבע בקרת חסנת אלמנצאר וסמאן לחם ורעיו פיל כנרק: 3. וחנה - והוודא סבע בקרת אכרת סלעת וראהון

תבס אלמאליך מחבוסין וכאן תם פי בית אלחבס: 21. ויחי - וכאן אללה פי עון יוסף ומאיל אליה פצל וגעל חאדו פי חצית ראייס בית אלחבס: 22. ויתן - וגעלראייס בית אלחבס פי יד יוסף אלא גמיע אלמחבוסין אלדי פי בית אלחבס ואלא גמיע אלדי צנעין תם הוא כאן צאניע: 23. אין - ליס ראייס בית אלחבס נאציר אלא גמיע שאי פי ידו פי אלדי אללה מעו ואלדי הוא צאניע אללה מייציר:

מב

1. ויחי - וכאן בעד אלכאלם הדולי כטיו סקא מליך מצר ואלכבאז לאסתאדהון למליך מצר: 2. ויקנץ - וסכס פרעון עלא תנין תוואסיתו ועלא תנין תוואסיתו עלא ראייס סקין ועלא ראייס כבוין: 3. ויתן - וגעל ליהון פיל תבס בית ראייס אלגלדין אלא בית אלחבס מכאן אלדי יוסף מחבוס תם: 4. ויפקד - ווכל ראייס גלדין אלא יוסף מעהון וכדמהון וכאנו סניה פיל תבס: 5. ויחלמו - וחלמו חלאם תנינהון רגול חלאמו פי ליליה וחדיה רגול כי תפסיר חלאמו אלסקא ואלכאכו אלדי למליך מצר אלדי מחבוסין פי בית אלחבס: 6. ויבא - ואינא אליהון יוסף פיל ציבית ונצר ליהון והוודהון מגעבין: 7. וישאל - וסאל אלא תוואסי פרעון אלדי מעו פיל תבס בית אסתאדו אליס וגכון רדיין אליוס: 8. ויאמרו - וקאלו אליה חלם חלאמו ומפסיר ליס לו וקאל אליהון יוסף הוולא לל רב תפסיר חכו הלן לי: 9. ויספר - וחבא ראייס סקין אלא חלאמו ליוסף וקאל לו פי חלאמי והוודא דליה קדמיה: 10. ובגפן - ופיל דליה תלאת דוורד והיא נבתית סלעית עקד סתאוו ענאקידהא עיניב: 11. וכוס - וכס פרעון פי ידי ואכרת אלא אלעיניב ועצרת ליהון אל כאס פרעון

22. ויתן - 3. וסלם - וסטר.

מג

8. וקניס - וכן 1. 3. מכורין - גרופים. 9. לאלחים - 3. מן קדם אלרכ - מלפני האלוהים, כתיב (מן קדם ה') 10. נצח - 3. חר - פריחת, 3. לימן אפרעית וראד ודעהא - כאשר פירדו ניצני פריחת. 11. ישא פרעה את ראשו - 22. יקבאל פרעון אלא ויסאכך - יקבל פרעה את חטבתך.

וכן פסוק 20. כנך - וכן 3. 3. מרתיבתאך - גרופים. 16. חיי - לבנים. וכן 3. 3. מכבשאת - מחרוזות. 17. העליון - 3. אלעאלי. 18. עץ - אלכזוק. וכן 3. והוא עץ בעל קצה חד שמוקעים עליו חיכי מיתת. 2. לשכיה - עץ.

מד

3. באר - תעלה, 22. פיל סרעא - במרעה, וכן בפסוק 18.

מרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)
תל-אביב תשס"ו - 2005